

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK JMÉNEM REPUBLIKY

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátě složeném z předsedkyně JUDr. Dagmar Nygrínové a soudců JUDr. Marie Turkové a JUDr. Petra Průchy v právní věci žalobce: **Y. V.**, zast. JUDr. Janem Konečným, advokátem, se sídlem Oldřichova 273/13, Praha 2, proti žalovanému: **Ministerstvo vnitra**, se sídlem Praha 7, Nad Štolou 3, poštovní schránka 21/OAM, v řízení o kasační stížnosti žalobce proti rozsudku Krajského soudu v Praze ze dne 15. 9. 2004, č. j. 48 Az 4/2004 – 24, a o návrhu na přiznání odkladného účinku kasační stížnosti,

t a k t o :

- I.** Kasační stížnost **se z a m í t á .**
- II.** Žádný z účastníků **n e m á p r á v o** na náhradu nákladů řízení o kasační stížnosti.
- III.** Odměna zástupci stěžovatele, JUDr. Janu Konečnému, advokátu, se sídlem v Praze 2, Oldřichova 273/13, **se s t a n o v í** ve výši 2150 Kč a bude vyplacena z účtu Nejvyššího správního soudu do 30-ti dnů od právní moci tohoto rozsudku.

O d ů v o d n ě n í :

Rozhodnutím ze dne 21. 11. 2003, č. j. OAM-3102/VL-11-BE01-2003, rozhodl žalovaný tak, že azyl podle § 12, § 13 odst. 1, 2 a § 14 zákona č. 325/1999 Sb., o azylu a o změně zákona č. 283/1991 Sb., o Policii České republiky, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon o azylu“), se neuděluje, a že se na žalobce nevztahuje překážka vycestování ve smyslu § 91 zákona o azylu. Žalovaný své rozhodnutí opřel o zjištění, že důvodem žádosti žalobce o udělení azylu byla obava z problémů s policií za své názory na autonomii Rusínů na Ukrajině.

Žalobce napadl citované rozhodnutí včas podanou žalobou, ve které žalovanému vytkl porušení § 3 odst. 3, § 32 odst. 1, § 46 a § 47 odst. 3 zákona č. 71/1967 Sb., o správním řízení (správní řád), a dále § 12 a § 91 zákona o azylu, přičemž pokud jde o skutkové důvody, žalobce poukázal na to, že Ukrajina se snaží potlačovat práva menšin a popírá jejich právo na sebeurčení a autonomii. Žalobce je Rusín a jeho členství ve spolku usilujícím o autonomii části území je pro něho přitěžující okolností. Pokud by poukazoval na porušování práv menšin, dal by policii pouze další podnět k zásahu proti jeho osobě. Žalobce dále podotkl, že rozhodnutí žalovaného nesplňuje formální náležitosti, neboť není podepsáno osobou oprávněnou k jednání za žalovaného.

Krajský soud v Praze rozsudkem ze dne 15. 9. 2004, č. j. 48 Az 4/2004 – 24, žalobu proti výše uvedenému rozhodnutí žalovaného zamítl. V odůvodnění rozsudku soud poukázal na to, že žalobcem uvedené důvody nelze podřadit pod žádnou ze skutečností, které jsou v ustanovení § 12 zákona o azylu uvedeny jako skutečnosti odůvodňující udělení azylu. Krajský soud se tak zcela ztotožnil se závěrem správního orgánu, když ani podle jeho názoru ojedinělé zadržení policií nesplňuje podmínky pro udělení azylu. Zadržení policií proběhlo půl roku před odjezdem z vlasti, po návratu z nemocnice žalobce opět vystupoval se svými názory na schůzi společnosti, ale až do svého odjezdu problémy s policií již neměl. V průběhu řízení vyplynulo, že na postup policie při zadržení si žalobce nikde nestěžoval; trestní oznámení na neznámé pachatele, kteří jej zbili před domem, také nepodal. Žalobce tak nevyužil prostředků, které k ochraně práv jednotlivce právní řád jeho vlasti poskytuje. Krajský soud v této souvislosti konstatoval, že stížnost proti postupu příslušníků policejních orgánů řeší kap. 31 A Občanského soudního řádu Ukrajiny. Podle článku 248 má každý občan právo obrátit se na soud se stížností na rozhodnutí nebo postup služební osoby v době plnění služebních povinností. Mezi osoby, jejichž činnost může být předmětem stížnosti podané k soudu, patří orgány výkonné moci a jejich pracovníci, orgány místní samosprávy a jejich pracovníci. Stejnou stížnost může občan podat, jestliže se domnívá, že jsou porušována jeho práva a svobody nebo vznikly nebo se vytváří překážky při realizaci těchto práv, nebo pokud je brán k zodpovědnosti, která není uvedena v zákoně, nebo pokud jsou mu předkládána zákonem nepodložená obvinění. Krajský soud tak k této otázce shrnul, že ochrana formou azylu může být jedinci poskytnuta pouze v případě, když ve své vlasti využil všech prostředků, které mu právní řád v zemi jeho původu k ochraně práv a svobod poskytuje a bylo prokázáno, že mu země jeho státní příslušnosti nebyla schopna zajistit ochranu odpovídajícím způsobem. Takový postup v případě žalobce dodržen nebyl. Krajský soud po prostudování spisového materiálu rovněž dovodil, že osobní poměry žalobce a situace v oblasti dodržování práv v zemi jeho původu byly dostatečně zjištěny a žalobce pro udělení azylu z humanitárních důvodů neuvedl žádné důvody hodné zvláštního zřetele. Dovodil též, že v případě žalobce nebyly shledány překážky vycestování ve smyslu § 91 zákona o azylu, neboť v případě jeho návratu do vlasti mu nehrozí mučení, nelidské či ponižující zacházení nebo trest a země se nenachází ve válečném konfliktu. Krajský soud dále uvedl, že pokud žalobce poukazoval na formální nedostatky rozhodnutí, které nebylo podepsáno osobou oprávněnou k jednání za žalovaného, ve správním spise je založeno na č. l. 56-60 rozhodnutí vlastnoručně podepsané osobou oprávněnou jednat za žalovaného. Přitom z žádného právního předpisu nevyplývá, že by rozhodnutí zasílána jednotlivým účastníkům správního řízení měla být vlastnoručně podepsána shora označenou osobou.

Proti citovanému rozsudku podal žalobce (dále jen „stěžovatel“) včas kasační stížnost, a to z důvodů uvedených v ustanovení § 103 odst. 1 písm. a) až d) zákona č. 150/2002 Sb., soudního řádu správního (dále jen „s. ř. s.“). Důvod pro podání kasační stížnosti

proti uvedenému rozsudku spatřuje stěžovatel ve vadách řízení neboť má za to, že skutková zjištění soudu jsou v rozporu se spisovým materiálem, zejména s hodnocením ochrany lidských práv v zemi jeho původu. Jde především o poukazy na praktiky bezpečnostních složek a postupy mocenských orgánů Ukrajiny v souvislosti s prosazováním svobody sdružování a shromažďování — uvedené zejména ve zprávě ministerstva vnitra Velké Británie — které do značné míry korespondují s osobní zkušeností stěžovatele, tak jak on sám uvedl v materiálech pro řízení o udělení azylu. Stěžovatel proto navrhuje, aby Nejvyšší správní soud napadený rozsudek Krajského soudu v Praze zrušil a věc mu vrátil k dalšímu řízení. Současně žádá o přiznání odkladného účinku kasační stížnosti.

Nejvyšší správní soud nejprve vážil nezbytnost rozhodnutí o žádosti o odkladný účinek kasační stížnosti. Dospěl k závěru, že o ní není třeba rozhodovat tam, kde je žadatel chráněn před důsledky rozsudku krajského soudu režimem pobytu za účelem strpění podle § 78b odst. 1, 2 zákona o azylu (cizinec má nárok na udělení víza za účelem strpění pobytu, mj. pokud žádost doloží dokladem o podání kasační stížnosti proti rozhodnutí soudu o žalobě proti rozhodnutí ministerstva ve věci azylu a návrhu na přiznání odkladného účinku — takové vízum opravňuje cizince k pobytu na území po dobu platnosti víza, která je 365 dnů; na žádost cizince odbor cizinecké a pohraniční policie platnost víza prodlouží, a to i opakovaně) — ze zákona platnost uvedeného víza zaniká právní mocí rozhodnutí o kasační stížnosti. Pozitivní rozhodnutí o žádosti o odkladný účinek by tedy nemělo z hlediska ochrany stěžovatele žádný význam, negativní by před rozhodnutím o kasační stížnosti bránilo řádnému soudnímu řízení. Při rozhodnutí o kasační stížnosti pak je rozhodnutí o odkladném účinku nadbytečné, neboť obecně může přiznání odkladného účinku kasační stížnosti přinést ochranu jen do doby rozhodnutí o této stížnosti.

Žalovaný se ke kasační stížnosti, vzhledem k jejímu obsahu, nevyjádřil.

Nejvyšší správní soud přezkoumal napadený rozsudek v souladu s ustanovením § 109 odst. 2 a 3 zákona č. 150/2002 Sb., soudního řádu správního (dále jen „s. ř. s.“), vázán rozsahem a důvody, které stěžovatel uplatnil ve své kasační stížnosti, a dospěl k závěru, že kasační stížnost není důvodná.

Ačkoli se stěžovatel domáhá přezkoumání napadeného rozsudku krajského soudu z důvodů podle ustanovení § 103 odst. 1 písm. a) až d) s. ř. s., za řádně uplatněný stížní bod lze považovat pouze námitky podřaditelné pod § 103 odst. 1 písm. b) s. ř. s., neboť pouze v otázce nedostatku skutkových zjištění stěžovatel poukázal na konkrétní pochybení, zatímco k naplnění důvodů podle ustanovení § 103 odst. 1 písm. a), c) a d) s. ř. s. neuvedl žádné skutečnosti.

Podle ustanovení § 103 odst. 1 písm. b) s. ř. s. lze kasační stížnost podat z důvodu tvrzené vady řízení spočívající v tom, že skutková podstata, z níž správní orgán v napadeném rozhodnutí vycházel, nemá oporu ve spisech nebo je s nimi v rozporu, nebo že při jejím zjišťování byl porušen zákon v ustanoveních o řízení před správním orgánem takovým způsobem, že to mohlo ovlivnit zákonnost, a pro tuto důvodně vytýkanou vadu soud, který ve věci rozhodoval, napadené rozhodnutí správního orgánu měl zrušit; za takovou vadu řízení se považuje i nepřezkoumatelnost rozhodnutí správního orgánu pro nesrozumitelnost.

Ze správního spisu Nejvyšší správní soud zjistil, že stěžovatel podal dne 29. 6. 2003 žádost o udělení azylu, v níž uvedl, že opustil svou vlast v červnu roku 2003 z důvodu problémů s policií. Dále sdělil, že je členem Společnosti podkarpatských Rusínů, která usiluje o jejich autonomii na Ukrajině. Z toho důvodu byl na ulici před domem zbit. Policie, která přijela, zatkla pouze jeho. Tři dny byl držen na oddělení ve S., kde jej bili. Na postup policie si nikam nestěžoval. Poté opět vystoupil na schůzi Společnosti a hovořil o autonomii. Dále doplnil, že ho známý od policie upozornil, že v této činnosti má přestat, nebo bude znovu zatčen. Aby se vyhnul dalšímu bití, které by již nesnesl, svou vlast opustil. Ve vlastnoručně psaném prohlášení výše uvedené důvody potvrdil a upřesnil, že byl zbit a varován, že pokud bude své názory dále propagovat, tak jej buď zmrzačí nebo zavrou. Obává se o svůj život a nechce se zříkat předků svých a národa. Do protokolu o pohovoru k žádosti o udělení azylu na území ČR pak stěžovatel sdělil, že asi před rokem a půl vstoupil do Společnosti Podkarpatských Rusínů. Tam se jako řadový člen dozvěděl, že není Ukrajinec, ale Rusín, a že Rusíni neměli dříve s Ukrajinou nic společného, a že ani území, kde žili dříve, k Ukrajině nepatřilo. Oficiálně však žádní Rusíni neexistují. Z toho důvodu stěžovatel několikrát vystoupil na schůzi společnosti a vyjadřoval své názory, jež byly v rozporu s politikou státu. Byl svou známou varován, že na každé schůzích bývá člověk, který má zjišťovat názory mezi obyvateli. Nakonec došlo k tomu, že byl stěžovatel před svým domem 3 – 4 lidmi zbit. Policie přijela velmi rychle, ale zatkla pouze jeho. Odvezli ho na oddělení ve S., kde byl držen tři dny v cele. Nic po něm nechtěli, žádný protokol neseписovali. V cele nebyla toaleta, nesměl vyjít ven, přicházeli k němu opilí policisté ze stanice a bili ho až do bezvědomí, ze kterého se s otřesem mozku a pohmožděninami probudil až v nemocnici. Tam mu jen lékař napsal seznam léků a nikdo se ho na nic neptal. Po měsíční hospitalizaci si na postup policie nikam nestěžoval, neboť by to podle jeho slov nemělo smysl. Jiný problém s policií nikdy neměl. V nemocnici za ním přišel přítel, který mu řekl, že je to začátek, že by bylo nejlepší, kdyby stěžovatel někam odjel pryč. O přesídlení v rámci Ukrajiny neuvažoval, neboť Rusíny na Ukrajině nemají rádi, veřejně se o nich hovoří jako o podřadné pracovní síle a měl by problém najít práci. Prostřednictvím cestovní kanceláře si sehnal vízum a přicestoval do ČR s cílem požádat zde o azyl. Byl zde již v roce 1997 a 1998 za práci, znal to tu. Na otázku správního orgánu, co by mu hrozilo v případě návratu na Ukrajinu stěžovatel odpověděl, že je to těžké říci; když telefonuje domu, tak mu nikdo nic neřekne. Stěžovatel dále sdělil, že důvodem jeho odchodu z vlasti jsou obavy o svou bezpečnost ze strany milice. Doplnil, že počátkem léta 2003 se rozhodl vlast opustit, neboť žít ve strachu je hrozné. Má rodinu a nemohl ji vystavovat nebezpečí.

Podle ustanovení § 12 se azyl cizinci udělí, bude-li v řízení o udělení azylu zjištěno, že cizinec a) je pronásledován za uplatňování politických práv a svobod, nebo b) má odůvodněný strach z pronásledování z důvodu rasy, náboženství, národnosti, příslušnosti k určité sociální skupině nebo pro zastávání určitých politických názorů ve státě, jehož občanství má, nebo, v případě že je osobou bez státního občanství, ve státě jeho posledního trvalého bydliště.

Nejvyšší správní soud se plně ztotožňuje s právním posouzením věci žalovaným a potažmo i krajským soudem. Při rozhodování o udělení azylu je rozhodující existence odůvodněného strachu z pronásledování směřujícího vůči žadateli o azyl jako příslušníku určité sociální skupiny, jež podnikají úřady země, případně jež vychází od některých složek obyvatelstva, které nerespektují normy stanovené v zákonech dotyčné země, a úřady vědomě

takové jednání tolerují, případně odmítají či jsou neschopné zajistit účinnou ochranu. Takové okolnosti však stěžovatel v řízení před žalovaným neprokázal.

Ke zjišťování skutkového stavu věci lze obecně konstatovat, že zásada tzv. materiální pravdy má v řízení o udělení azylu svá specifika spočívající v pravidelné nedostatečnosti důkazů prokazující věrohodnost žadatelových tvrzení. V případě, že žadatel uvádí skutečnosti podřaditelné pod taxativně vymezené důvody pro udělení azylu ve smyslu ustanovení § 12 zákona o azylu, je na správním orgánu, aby prokázal či vyvrátil pravdivost žadatelových tvrzení, a to buď zcela nevyvratitelně zjištěním přesných okolností vážících se na stěžovatelova tvrzení, anebo alespoň s takovou měrou pravděpodobnosti, která nevyvolává zásadní pochybnosti o správnosti úsudku správního orgánu. Elementární roli při zjišťování skutkového stavu věci hrají zprávy o stavu dodržování lidských práv v zemi původu žadatele. Je-li zřejmé, že se jedná o bezpečnou zemi původu, v níž je z hlediska standardů předpokládaných zákonem o azylu zabezpečena řádná a fungující ochrana občanů před nežádoucími ingerencemi státu do jejich základních práv a svobod, pak lze důvodně předpokládat, že v takové zemi sice může docházet k jednotlivým excesům, nicméně lze se prostřednictvím správních, soudních či jiných orgánů domáhat nápravy proti nezákonnému zásahu. Takový závěr však nelze učinit v případě, že se jedná o zemi, ve které se státní orgány opakovaně dopouští závažných porušení lidských práv. Má-li správní orgán za to, že stěžovatel, který přichází ze země s nedostatečnou ochranou lidských práv, nevypovídá pravdivě o důvodech, které ho vedly k opuštění jeho země původu a podání žádosti o azyl v ČR, musí své pochybnosti hodnověrně objasnit a prokázat. Jsou-li dány skutečnosti, na základě nichž lze předpokládat, že k porušení základních lidských práv a svobod žadatele o azyl došlo nebo mohlo dojít, a správní orgán nemá dostatek důkazů o tom, že tomu tak nebylo, pak tyto skutečnosti musí správní orgán v situaci důkazní nouze zohlednit, a to ve prospěch žadatele o azyl (obdobně např. rozsudek NSS ze dne ze dne 24. 2. 2004, č. j. 6 Azs 50/2003 – 89).

Ze zpráv o dodržování lidských práv na Ukrajině, ze kterých žalovaný při svém rozhodování vycházel a které jsou součástí správního spisu, sice vyplývá, že úroveň ochrany základních lidských práv a svobod na Ukrajině ještě stále není na takové úrovni, jako je tomu v zemích s vyspělou demokracií, nicméně základní demokratické standardy jsou na Ukrajině zakotveny a chráněny. Co je pro posouzení věci podstatné, je to, že Ukrajina poskytuje dostatek nástrojů k tomu, aby se v případě neoprávněného zásahu do sféry lidských práv mohl takto postižený účinně bránit. Ukrajinu tedy lze považovat za bezpečnou zemi původu, jakkoli jednotlivé excesy nelze vyloučit. Bylo tedy na stěžovateli, aby svá tvrzení přesvědčivým způsobem prokázal, což stěžovatel v řízení neučinil.

V návaznosti na uvedené proto Nejvyšší správní soud uzavírá, že není dán žádný z důvodů uvedených v ustanovení § 103 odst. 1 písm. b) s. ř. s., pro které by bylo třeba napadené rozhodnutí Krajského soudu v Praze zrušit, neboť zdejší soud neshledal žádnou vadu řízení, jež by spočívala v tom, že skutková podstata, z níž správní orgán v napadeném rozhodnutí vycházel, nemá oporu ve spisech nebo je s nimi v rozporu, nebo že při jejím zjišťování byl porušen zákon v ustanoveních o řízení před správním orgánem takovým způsobem, že to mohlo ovlivnit zákonnost, a pro tuto důvodně vytýkanou vadu soud, který ve věci rozhodoval, napadené rozhodnutí správního orgánu měl zrušit. Proto Nejvyšší správní soud dospěl k závěru, že kasační stížnost není důvodná a v souladu s § 110 odst. 1 s. ř. s. ji zamítl.

O nákladech řízení o kasační stížnosti rozhodl soud podle ustanovení § 60 odst. 1 věty první s. ř. s., neboť neúspěšnému žalobci náhrada nákladů řízení nepřísluší a žalovanému v souvislosti s řízením o kasační stížnosti žalobce žádné náklady nad rámec jeho úřední činnosti nevznikly.

Odměna zástupci stěžovatele, JUDr. Janovi Konečnému, který byl ustanoven stěžovateli k jeho žádosti usnesením Krajského soudu v Praze ze dne 18. 11. 2004, č. j. 48 Az 4/2004 – 41, byla stanovena za dva úkony právní pomoci po 1000 Kč [převzetí a příprava zastoupení – § 9 odst. 1 písm. f) vyhlášky č. 177/1996 Sb.], k čemuž byl přičten režijní paušál ve výši 2 x 75 Kč ve smyslu § 13 odst. 3 téže vyhlášky, celkem tedy 2150 Kč. Uvedená částka bude zástupci stěžovatele vyplacena do 30-ti dnů od právní moci tohoto rozsudku z účtu Nejvyššího správního soudu.

P o u č e n í : Proti tomuto rozsudku **n e j s o u** opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 31. března 2006

JUDr. Dagmar Nygrínová
předsedkyně senátu